פד א מיי׳ פ״י מהלכות

נו:

 ל"ל גמליאל], ב"מ
ג', ג) [לקמן מ:],
נעמ"ש חוס' מנחות לג. ד) [עמ"ע עוט ד"ה רב חסדא], ה) [לקמן ד"ה בנו"א נו. ע"ש רש"י ד"ה בע"ח דברים], ו) הוריות ח:, ו) שבת פו:. מ) ותוספתה לט פכון כון, או [מוספות דע"ו פ"ט], שו [דברים יב],

ללכת אחרי לווי של נביאי הבעל:

למעוטי גיפוף ונישוק. אבל עשה

אתרבי מויצו אע"ג דבית דין של ישראל

אין ממיתין: מגפף ומנשק אמרינן

במתני' (דף ס:) דגבי ישראל אינו

נהרג: בכדרכה. שדרך עבודתה בכך

ישראל נמי כל עבודה שדרך עבודתה

בכך ישראל חייב עליה ואפילו הוא

דרך בזיון כגון פוער לפעור וזורק

חבן למרקולים כדחמר במתני' (שם)

וילפינן מקראי וכ"ש כשהוא דרך כבוד

דכולהו כדרכן נפקי [פא.] מאיכה יעבדו

הגוים האלה את אלהיהם וגו'ש: כאשר

לוך ה' אלהיך. כתיב בדברות

האחרונות גבי שבת וכבוד אב ואם

והיכן לוך הא ליכא למימר דמשה הוה

אמר להו בערבות מואב כאשר לוך

בסיני (א) דמשה לאו מאליו היה שונה

להם משנה תורה ומזהירם על מצותיה

אלא כמו שקבלה הוא והיה חוזר

ומגיד להם וכל מה שכתוב בדברות

האחרונות היה כתוב בלוחות וכן שמע

בסיני: לעדה ועדים והתראה. וכן נצטוו ישראל במרה להיות דנין

בסנהדרין של כ"ג כדאמרי' (לעיל ב.)

עדה שופטת ועדה מצלת דעכו"ם לא

איפקוד בהכי כדילפינן לקמן (דף מ:)

מקראי דבן נח נהרג בעד א' ובדיין א':

אי הכי מאי הוסיפו עליהן דינין. אין

אלו דינין אלא מצות דיינין: דיני קנסות. הוסיפו במרה דבני נח לא הוזהרו

עליהן דכתיב ויצו וגמרי׳ לה מחשר

ילוה דהתם לדקה ומשפט כתיב

דהיינו דין ופשרה אבל קנסות לאו משפט נינהו דקנסינן ליה טפי

מדיניה: בדינין מבעי ליה. דניהוי

משמע שהוסיפו להם בהלכות דינין

שנצטוו עליהם כבר אבל השתא

דקתני הוסיפו עליהם דינין משמע

כל הלכות דינין הוסיפו: כל פלך.

מדינה: ישראל נלטוו להושיב. דיינין

בכל עיר ועיר כדכתיב (דברים יו)

תתן לך בכל שעריך: כך נלטוו עכו"ס.

דהא משפט כתיב ביה והכא נמי כתיב

(שם) ושפטו את העם משפט לדק:

האי תנא. דבריי׳ דלעיל דקתני הוסיפו

עליהם דינין דמשמע דבני נח לא

נלטוו עליהם תנא דבי מנשה הוא:

ד"ך. דינין וברכת השם: ס"ך. קירום

וכלאים: שבע מלות וכו'. לקמן מפרש

דתנא דבי מנשה לא דריש ויצו והני

כל חדא באנפי נפשיה כחיב בהו: אדם הראשון לא נלטווה אלא על ע"ו

בלבד שנאמר וילו ה' אלהים.

את אלהותו לוה עליו על האדם שלא

ימירהו באחר: אף על ברכת השם.

דנפקא ליה נמי מאלהים אלהותו לוה עליו שלא יקללהו כדכתיב (שמות כב)

אלהים לא תקלל: אף הדינין. מאלהים

נמי נפקא יהא אלהותי עליך להיות

מוראי עליך ולהיות מוראי בלבך ולא

מורא בשר ודם להטות משפט כי

המשפט לאלהים הוא כדמפרש רב

גליון הש"ם

גמ' ויצו אלו הדינים. עי' תשוכת למ"ח סימן י': שם עץ הגן ולא גול. עי' ב"מ לף ע' ע"ב מוס' ל"ה :תשיך

הגהות הב"ח

(h) רש"י ד״ה כאשר לוך וכו׳ כאשר לוך בסיני. נ״ב ובחום׳ דשבת דף פ"ז משני קושיית רש"י בתירוץ אחר:

רבינו חננאל

בני נח כו׳. עד ר׳ יוסי מכשף בן נח מוזהר עליו שנאמר לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש קוסם קסמי׳ מעונן ומנחש ימכשף וחובר חבר ושואל אוב וידעוני ודורש אל המתים. וכתוב ובגלל התועבות האלה ה' אלהיו מענישם בתועבות הללו אלא שבוודאי הזהירן בהן שאין הקב״ה מעניש אלא אם כן הזהיר ר' אליעזר אומר אף על הרכבת האילן והרכבת הבהמה נצטוו אבל מותרין ללבוש רלאים ולזרוט כלאים מוא כלאים ולחווע כלאים מנא הני מילי א"ר יוחנן דכתיב ויצו ה' אלהים על האדם. ויצו אלו הדינין ה' זו ברכת השם אלהים זו ע"ז. על האדם זו שפיכות דמים. מכל עץ הגן אכול תאכל ולא גזל תאכל ילא אבר מן החי. יצחק תני איפכא ויצו זו ראיה מקראי. ואקשינן . דינין בני נח נצטוו עליהן שראל במרה. ז' שקבלו עליהן בני נח. הוסיפו עליהן דינין ושבת וכבוד אב ואם. דינין שנאמר שם שם לו חק ומשפט ושבת וכיבוד אב ואם דבתרייהו כתיב כאשר צוך הי אלהיך ואמר ר'יווי... כאשר צוך במרה ופריק ר"נ לעולם הדינין בני ייטוו עליהן ומה בעדה ע"פ שנים עדים והתראה. ודחינן אי הכי מאי והוסיפו עליהן דינין.

א) עד כאן נכתב הדף ושאר מן לכנול אף יפאר
הדף נשאר חלק ובסופו כתב
"לריך הנה קונטרס שלם" אבל
לא נמצא בכ"י וחסר לפנינו עד

ינדחה. וגם פירוק של רבא

ושל רב אחא בר יעקב 6).

אף על הדם מן החי. כולהו יליף טעמייהו לקמן ונט. ואילךן: **בפרשה מכשף.** זו היא שמזכיר והולך לא ימלא בך ובגלל החועבות האל וגו' ומדנענשו עליהם שמע מינה החהרו על כולם דלא ענש אלא אם כן הזהיר: **מוסרין בני נה וכו**'. סיפא דמילמא דרבי אלעזר הוא וכוליה מפרש לקמן [ם]: מכל עץ הגן ולא גול. מדאינטריך למישרי ליה ולהפקיר לו עלי הגן ש"מ שאינו מופקר לו נאסר לו: אכול האכל. העומד לאכילה ולא מאכל אבר מן החי דבהמה בחייה אינה עומדת לאכילה אלא לגדל ולדות: עשוק אפרים. מיד שונאיו ורלוך משפט רלוך ע"י שפטיו של הקב"ה: כי הוחיל הלך חחרי לו. מפני שנתרלה

> רבי חנניה בן 🌣 (גמלא) אומר אף על הדם מן החי רבי חידקא אומר אף על יהסירום רבי שמעון אומר אף על הכישוף רבי יוסי אומר כל האמור בפרשת כישוף בן נח מוזהר עליו ולא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש קוםם קסמים מעונן ומנחש ומכשף וחובר חבר ושואל אוב וידעוני ודורש אל המתים וגו' ובגלל התועבות האלה ה' אלהיך מוריש אותם מפניך ולא ענש אלא אם כן הזהיר רבי אלעזר אומר אף על הכלאים מותרין בני נח ללבוש כלאים ולזרוע כלאים אואין אסורין אלא בהרבעת בהמה ובהרכבת האילן מנהני מילי אמר ר' יוחנן דאמר קרא יויצו ה' אלהים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכול תאכל יויצו אלו הדינין וכן הוא אומר יבוה את בניו למען אשר יצוה את בניו וגו' ה' זו ברכת השם וכן הוא אומר יונוקב שם ה' מות יומת אלהים זו עבודת כוכבים וכן הוא אומר ילא יהיה לך אלהים אחרים על האדם זו שפיכות דמים וכן הוא אומר שופך דם האדם וגו' לאמר יוו גילוי עריות ·

וכן הוא אומר "לאמר הן ישלח איש את אשתו והלכה מאתו והיתה לאיש אחר מכל יעץ הגן ולא גזל אכל תאכל ולא אבר מן החי כי אתא רבי יצחק תני איפכא ויצו זו עבודת כוכבים אלהים זו דינין בשלמא אלהים זו דינין דכתיב ונקרב בעל הבית אל האלהים אלא ויצו זו ע"ז מאי משמע ירב חסדא ורב יצחק בר אבדימי חד אמר יסרו מהר מן הדרך אשר צויתים עשו להם וגו' וחד אמר ייעשוק אפרים רצוץ משפט כי הואיל הלך אחרי צו מאי בינייהו איכא בינייהו עכו"ם שעשה ע"ז ולא השתחוה לה למאן דאמר עשו משעת עשייה מיחייב למאן דאמר כי הואיל הלך עד דאזיל בתרה ופלח לה אמר רבא ומי איכא למאן דאמר עכו"ם שעשאה ע"ז ולא השתחוה לה חייב והתניא 🌣 בעכו"ם דברים שבית דין של ישראל ממיתין עליהן בן נח מוזהר עליהן אין בית דין של ישראל ממיתין עליהן אין בן נח מוזהר עליהן למעומי מאי לאו למעומי עכו"ם שעשה ע"ז ולא השתחוה לה אמר רב פפא לא למעומי גיפוף ונישוק גיפוף ונישוק דמאי אילימא כדרכה בר קמלא הוא אלא ילמעומי שלא כדרכה דינין בני נח אילימא כדרכה בר קמלא הוא אלא ילמעומי שראל במרה שבע שקיבלו עליהן בני נח והוסיפו עליהן דינין ושבת וכיבוד אב ואם דינין דכתיב ישם שם לו חוק ומשפט שבת וכיבוד אב ואם דכתיב יוכאשר צוך ה' אלהיך ואמר רב יהודה יכאשר צוך במרה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לא נצרכה אלא לעדה ועדים והתראה אי הכי מאי והוסיפו עליהן דינין אלא אמר רבא לא נצרכה אלא לדיני קנסות אכתי והוסיפו בדינין מיבעי ליה אלא אמר רב אחא בר יעקב לא נצרכה אלא ילהושיב בית דין בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר והא בני נח לא איפקוד והתניא ייכשם שנצמוו ישראל להושיב בתי דינין בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר יכך נצמוו בני גח להושיב בתי דינין בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר אלא אמר רבא האי תגא בתי דינין בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר אלא אמר רבא האי תגא תנא דבי מגשה הוא דמפיק ד"ך ועייל ס"ך דתנא דבי מגשה שבע מצות נצמוו בני גה ע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים גזל ואבר מן החי סירום וכלאים רבי יהודה אומר אדם הראשון לא נצמווה אלא על ע"ז בלבד שנאמר ויצו ה' אלהים על האדם רבי יהודה בן בתירה אומר אף על ברכת השם ויש אומרים אף על הדינים כמאן אזלא הא דאמר רב יהודה אמר רב אלהים אני לא תקללוני אלהים אני לא תמירוני אלהים אני יהא מוראי עליכם כמאן כיש אומרים תנא דבי מנשה אי דריש ויצו אפילו הגך נמי אי לא דריש ויצו הני מגא ליה לעולם לא דריש ויצו הני כל חדא וחדא באפי נפשיה כתיבא ע"ז וגילוי עריות

ואויל: אלהים אני. נאמר לאדה"ר: אל המירני. כדאמרינן לא יהיה לך אלהים אחרים על פני נשמח כן זולמי: לא הקללוני. כדאמריי אלהים לא תקלל נשם כבן: יהא מוראי עליכם. כדאמריען אלהים לשון שררה ורבנות כמו נתחיך אלהים לפרעה (שם ז) יהא מוראי עליך ולא מורא בשר ודם לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלהים הוא (דברים א) דהיינו דינין: כיש אומרים. דמרבי לכולהו: אפי׳ הנך נמי. דינין וברכת השם:

לאמר הן ישלח. אע"ג דהאי קרא במחזיר גרושתו כתיב ובני נח לא הוזהרו בה מ"מ מייתי ראיה דגבי אישות כתיב לאמר: אבל תאבל ולא אבר מן החי. והס דאמרינן לקמן (דף נט:) דלא הותר לאדם הראשון בשר לאכילה היינו להמית ולאכול אבל מתה מאליה שריא ואתא לאפוקי אבר מן החי דאפי׳ נפל מאליו אסור:

עשר מצות. תימה הא איכא גיד הנשה למ"ד (בחולין דף ק:) לבני יעקב נאסר ומילה שניתן לאברהם אבינו: לא נצמווה אלא על ע"ו. מה שנאסר לו בשר ועץ הדעת לא קחשיב לפי שלא היה נוהג לדורות ודוקא אדם הראשון קאמר אבל מודה יהודה דבני נח נלטוו אחר המבול דהא אמר בפרק ג"ה (חולין דף ק:) לרבי יהודה גבי אבר מן החי דאתי איסור אבר מן החי וחייל אאיסור טומאה שכן איסורו נוהג בבני נח:

וַיְצַוּ יְיָ אֱלֹהִים עַל נְיָבֵוּ יְיָ אֱלֹהִים עַל מַפָּנֵיך: הָאָדָם לֵאמר מִבּּל עֵץ הַגָּן אָכל תּאבֵל: .. בראשית ב טז בּאָר בּי יְדַעְתִּיוֹ לְמַעַן אֲשֶׁר. יָצַנָּה אֶת בָּנָיוֹ וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרִיוֹ וְשָׁמְרוֹ דֶּרֶךְ יְיָ אַנגריו וְשְׁמָרוּ דֶּרָךְ יְיָּ לְצְשׁוֹת צְּדְקָה וּמִשְׁפְּט לְמַצֵן הָבִיא יְיָ עַל אַבְרָהָם אַת אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלִיו: בראשית יח יט

אֲחַרִים עַל פָּנָי: שמות כ ג

הָאָדָם: בראשית ט ו 7. לַאמר הַן יְשַלַּח אִישׁ הָישׁוּב אַלֶּיהָ עוֹד הַלוֹא הָנוֹף הָחֶנֵף הָאָרֶץ הַהִּיא

8. אָם לֹא יִמְצֵא הַגַּנָב יָּהְבָּעְל הַבְּיֵת אֶל וְנְקְרֵב בָּעַל הַבְּיִת אֶל הָאֱלֹהִים אִם לֹא שָׁלַח ידו במלאכת רעהו:

שנווז כב ז 9. סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִם עֲשׁוּ לְהֶם עֶגֶל מַפַּבְה וַיִּשְׁתַּחֵוּוּ לּוֹ וַיִּוְבְּחוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶה אֱלֹהֶיךִּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר אֱלֹהֶיךִּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר

10. עַשׁוּק אֶפְרַיִם רְצוּץ יני הואיל הְלֹךְ מַשְׁפָּט כִּי הוֹאִיל הְלֹךְ אַחֲרֵי צְּי: הושע היא 11. וַיִּצְעַק אֶל זְיָ וַיּוֹרָהוּ זְיִ עַץ וַיִּשְׁלַךְ אֶל הַמִּיִם וַיִּמְתְּקוֹ הַמִּיִם שְׁם שְׁם שְׁם שְׁם לוֹ חק ומשפט ושם נסהו:

צְּוֹךְ יִיָּ אֱלֹהֶיףְ: כַּבֵּד אֶת אָבִיךְּ וְאֶת אָפֶּךְ כַּאֲשֶׁר צִוֹךְ יִיָּ אֱלֹהֶיִךְ לְמַעַן ָּיְאָרִיכָּן יָמֶיף וּלְמַעַן יִיטַב לָךְ עָל הָאָדְמְה אֲשֶׁר יי אלהיר נתן לר:

דברים ה יא. טז

מוסף רש"י

. בעכו״ם דברים שבית דין של ישראל כו׳. הכי קאמר נאיסור ענודת קאמר באיסור עבודת כוכבים דברים שב"ד ישראל ממיתין עליהם כגון כל עבודות שדרכן של עבודת כוכבים בכך וזבוח וקטור אפילו שלא כדרכה, כדלקמן בפרקין (לקמן נו.). כאשר צוך במרה. דכתיב (שמות טו) שם שם לו חק ומשפט

פה בג מיי׳ פ״ט שם הלכה ב: שנ ד מיי פ״א מהלכות סנהדרין הל״א סמג

:עשין נו ז מיי' פ"ט מהלכות מלכים הלי"ד:

תורה אור השלם ו. לא יִמֵּצֵא בְרָּ מַעֵבִיר בנו ובתו בַּאֵשׁ קסם קסמים מעונן ומנחש אוב וידעני ודרש אל הַמֵּתִים: כִּי תוֹעֲבָת יִיְ כָּל עשֵׁה אֵלֶה וּבִגְלַל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶה יִיְ אַלהֶיךּ מוֹרִישׁ אוֹתָם

ַּנְכֶּיוּ. בּוֹאשּׁוּוּיִוּיִם 4. וְנֹקֵב שֵׁם יְיָ מוֹת יוּמֶת רָגוֹם יִרְגִּמוּ בוֹ כָּל הָעֵדָה בַּגַר בָּאֶזְרָח בְּנָקְבוֹ שֵׁם יוּמָת: ויקרא כד טז ז'בָּת יִדְיָה לְךְּ אֱלֹהִים 5. לא יִדְיָה לְךְּ אֱלֹהִים

6. שֹפֵּךְ דַּם דָאָדָם בָּאָדָם דְּמוֹ יִשְּׁפֵרְ בִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עְשָׂה אֶת אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת ַנִית וַ בּ _ . רְשׁוֹב אַלִי נְאָם יְיִ: ירמיהו ג א

שמות כב ז

הֶעֵלוּךּ מֵאֶרֶץ מִצְרִים: שמות לב ח

שמות טו כה שמור אָת יוֹם 12. שָׁמוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקִדְשׁוֹ בַּאֲשֶׁר